

**BỘ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH
TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI**

**KHOÁ LUẬN CỬ NHÂN QUẢN LÝ VĂN HOÁ
CHUYÊN NGÀNH: QUẢN LÝ NGHỆ THUẬT VÀ CHÍNH SÁCH VĂN HÓA**

**QUẢN LÝ DI TÍCH LỊCH SỬ VĂN HÓA
ĐỀN-CHÙA HOÀNG THÁI HẬU Ỡ LAN
XÃ DƯƠNG XÁ, HUYỆN GIA LÂM, TP HÀ NỘI**

Giảng viên hướng dẫn: TS. Phạm Bích Huyền

Sinh viên thực hiện: Đào Thị Lan Anh

Lớp: QLVH12C

Khoá học: 2011-2015

HÀ NỘI – 2015

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành bài khóa luận này, bên cạnh sự nỗ lực của bản thân, tôi luôn nhận được sự động viên giúp đỡ của cô hướng dẫn TS. Phạm Bích Huyền, cùng các thầy cô trong khoa Quản lý văn hóa nghệ thuật, gia đình và bạn bè.

Qua đây, tôi xin bày tỏ lòng biết cảm ơn sâu sắc tới cô giáo Phạm Bích Huyền, tới những người đã tận tình chỉ dạy tôi. Tôi cũng xin gửi lời cảm ơn tới Ban quản lý di tích lịch sử văn hóa Đền- Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan, Thư viện trường Đại học Văn hóa Hà Nội, UBND xã Dương Xá, bạn bè và người thân đã giúp tôi hoàn thành bài khóa luận này.

Mặc dù có nhiều cố gắng, song kinh nghiệm còn thiếu, thời gian thu thập tài liệu và tìm kiếm không dài nên bài khóa luận không tránh được những thiếu sót nhất định. Tôi rất mong nhận được sự đóng góp chân thành từ phía thầy cô để bài khóa luận hoàn chỉnh hơn.

Xin chân thành cảm ơn!

Hà Nội, ngày tháng năm 2015

Sinh viên thực hiện

Đào Thị Lan Anh

MỤC LỤC

Trang phụ bìa.....	1
Lời cảm ơn.....	2
Mục lục.....	3
Mở đầu	5
Chương 1: Cơ sở lý luận về quản lý di tích lịch sử- văn hóa và khái quát về di tích Đền – Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan	9
1.1. Cơ sở lý luận về quản lý di tích lịch sử- văn hóa.....	9
1.1.1. Một số khái niệm	9
1.1.1.1. Di sản văn hóa.....	9
1.1.1.2. Di tích lịch sử văn hóa.....	9
1.1.1.3. Khái niệm quản lý	10
1.1.1.4. Quản lý Nhà nước về văn hóa	11
1.1.1.5. Quản lý nhà nước đối với di tích lịch sử văn hóa.....	11
1.2.1. Nội dung hoạt động quản lý Nhà nước về quản lý di tích lịch sử- văn hóa	12
1.2.1.1. Công tác quản lý nhân sự	12
1.2.1.2. Công tác quản lý tài chính.....	13
1.2.1.3. Công tác tu bổ, tôn tạo di tích	13
1.2.1.4. Công tác quản lý các dịch vụ tại di tích	14
1.2.3. Quan điểm, đường lối của Đảng và Nhà nước về bảo vệ di sản văn hóa, quản lý di tích lịch sử văn hóa	14
1.2.4. Cơ sở pháp lý cho công tác quản lý di tích Đền –Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan	15
1.2. Khái quát di tích lịch sử văn hóa Đền-Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan ở xã Dương Xá, huyện Gia Lâm, TP Hà Nội.....	17
1.2.1. Vài nét về Xã Dương Xá.....	17
1.2.2. Tổng quan về di tích Đền –Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan	17
1.2.2.1. Giới thiệu về Hoàng thái hậu Nguyên Phi Ý Lan	17
1.2.2.2. Khu di tích Đền –Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan	18
1.2.2.3. Giá trị của di tích lịch sử văn hóa Đền –Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan.....	21
Chương 2: Thực trạng công tác quản lý di tích Đền –Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan	24
2.1. Bộ máy quản lý di tích.....	24
2.1.1. Tổ chức bộ máy quản lý của di tích Đền –Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan.....	24
2.1.2. Vị trí, chức năng của Ban quản lý di tích Đền –Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan	25

2.1.3. Nhiệm vụ của Ban quản lý di tích Đền –Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan.....	26
2.2. Quản lý tài chính.....	28
2.2.1. Các nguồn thu tại di tích.....	28
2.2.2. Các khoản chi tiêu.....	29
2.2.3. Tỷ lệ điều tiết nguồn thu.....	30
2.3. Hoạt động tu bổ- tôn tạo di tích.....	30
2.3.1. Các hoạt động tu bổ, tôn tạo thường xuyên.....	30
2.3.2. Các dự án được thực hiện.....	32
2.3.3. Hoạt động tu bổ, tôn tạo các công trình khác.....	33
2.4. Hoạt động quản lý các dịch vụ tại di tích.....	35
2.4.1. Hoạt động quản lý tổ chức lễ hội.....	35
2.4.2. Hoạt động quản lý các dịch vụ trong lễ hội.....	37
2.5. Hoạt động thanh tra, kiểm tra tại di tích.....	39
2.6. Nhận xét, đánh giá hoạt động, công tác quản lý tại di tích Đền –Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan	41
2.6.1. Những thành tựu đã đạt được.....	41
2.6.2. Những hạn chế tồn tại.....	43
2.6.3. Nguyên nhân.....	44
Chương 3: Giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý tại di tích lịch sử văn hóa Đền –Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan.....	46
3.1. Các giải pháp về cơ chế chính sách, chỉ đạo điều hành.....	46
3.2. Các biện pháp về tuyên truyền, nâng cao nhận thức.....	47
3.3. Các biện pháp về tăng cường công tác quản lý di tích.....	49
3.3.1. Tăng cường công tác tu bổ, tôn tạo di tích Đền- Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan.	49
3.3.2. Tăng cường đầu tư nguồn kinh phí, cơ sở vật chất cho di tích Đền- Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan.....	50
3.3.3. Các giải pháp về phát triển nguồn nhân lực.....	50
3.4. Tăng cường công tác quảng bá, xúc tiến du lịch.....	52
Kết luận.....	55
Phụ lục 1.....	56
<i>Tài liệu tham khảo.....</i>	<i>56</i>
Phụ lục 2.....	57
<i>Ảnh.....</i>	<i>57</i>

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Ngày nay, cùng với sự phát triển của nền kinh tế, nhu cầu về đời sống vật chất và tinh thần của con người ngày càng trở nên phong phú và đa dạng. Đứng trước cuộc sống hiện đại thì nhu cầu trở về cội nguồn tìm hiểu lịch sử dân tộc ngày càng trở nên bức thiết. Di tích lịch sử văn hóa có vai trò hết sức quan trọng trong đời sống xã hội của mỗi quốc gia, dân tộc. Là tài sản vô cùng quý giá, là bộ phận hợp thành nên nền văn hóa Việt Nam được lưu giữ trường tồn từ thế hệ này sang thế hệ khác. Ở đó thể hiện được bản sắc văn hóa dân tộc, các sinh hoạt văn hóa tín ngưỡng diễn ra tại di tích có tác dụng giáo dục lòng tự hào dân tộc, lòng yêu quê hương đất nước.

Những di tích mà ông cha ta để lại vô cùng phong phú với hàng ngàn Đình, Đền, Miếu mạo, Lăng tẩm.... giá trị của các di tích lịch sử văn hóa đã thấm sâu vào tâm hồn, máu thịt của bao thế hệ người Việt Nam. Việc bảo vệ di tích ngày càng có ý nghĩa lớn lao trong việc tìm về cội nguồn của dân tộc, từ đó góp phần khai thác, bảo tồn và phát huy những tinh hoa văn hóa truyền thống của dân tộc và lấy đó làm nền tảng để xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc.

Tuy nhiên, hiện nay những di tích lịch sử văn hóa luôn đứng trước những nguy cơ bị hủy hoại do sự tác động của thời gian, thiên tai và những hoạt động thiếu ý thức của con người... làm hao mòn, thất thoát tài sản văn hóa dân tộc. Chính vì thế, những vấn đề bảo vệ di sản nói chung và quản lý di tích lịch sử văn hóa nói riêng đang là việc làm rất cần thiết.

Từ thực tiễn quản lý, trong nhiều năm vừa qua, mặc dù Đảng và Nhà nước ra có nhiều chính sách cũng như sự quan tâm trong việc xây dựng cán bộ quản lý, chú trọng trong công tác bảo tồn hệ thống di sản văn hóa của dân tộc. Việc nghiên cứu, tìm hiểu về công tác quản lý hệ thống các di sản càng cần thiết hơn nữa để có những biện pháp hợp lý, kịp thời bảo lưu tốt những giá trị vốn có của dân tộc.

Trong lịch sử dựng nước và phát triển đất nước có những vị nữ anh hùng mà không thể không nhắc tên. Trước công nguyên đã có Hai Bà Trưng lãnh đạo nghĩa quân khởi nghĩa, đánh giặc ngoại xâm, rồi đến công chúa Ngọc Hân xả thân vì lợi ích dân tộc. Nếu kể đến những nữ lưu đất Việt không thể không nhắc tới Hoàng thái hậu Nguyên Phi Ý Lan, người đã có công giúp vua Lý Thánh Tông cai quản đất nước, tránh nạn đói, nạn lụt, mất mùa, bà đã đưa ra nhiều chính sách đúng đắn, táo bạo để cứu đói cho nhân dân. Để tưởng nhớ công lao to lớn của bà, nhân dân ta đã lập đền thờ bà ở rất nhiều nơi, Tiêu biểu là ở xã Dương Xá- huyện Gia Lâm- Hà Nội ngày nay.

Đây là một trong những di tích lịch sử văn hóa tiêu biểu, nơi hội tụ những giá trị văn hóa, lịch sử, nghệ thuật tâm linh vượt trội, được Nhà nước xếp hạng di tích lịch sử văn hóa cấp quốc gia theo quyết định số 310-QĐ/BT ngày 13 tháng 02 năm 1996, là khu di tích có kiến trúc nghệ thuật độc đáo gồm có chùa, đền, miếu rất linh thiêng. Song di tích Đền-Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan vẫn chưa được quan tâm đúng mức, đội ngũ cán bộ quản lý còn mỏng, di tích vẫn chưa phát huy được hết giá trị của mình.

Nhận thấy vấn đề trên là một vấn đề cần được quan tâm, tìm hiểu và đánh giá về thực trạng đang diễn ra tại khu di tích. Thấy được trách nhiệm và mong muốn đóng góp một phần nhỏ bé vào sự nghiệp bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa của địa phương nói riêng và của dân tộc Việt Nam nói chung, tôi đã mạnh dạn lựa chọn đề tài: “**Quản lý di tích lịch sử văn hóa Đền-Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan, xã Dương Xá, huyện Gia Lâm, TP Hà Nội**” làm đề tài khóa luận tốt nghiệp của mình.

2.Đối tượng phạm vi nghiên cứu

1.1. Đối tượng nghiên cứu

Các hoạt động quản lý di tích lịch sử văn hóa Đền –Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan, xã Dương Xá, huyện Gia Lâm, TP Hà Nội.

1.2. Phạm vi nghiên cứu

Không gian: xã Dương Xá- huyện Gia Lâm- TP Hà Nội.

Thời gian: Trong vòng 4 năm, từ 2011- 2014

3. Mục tiêu nghiên cứu

Khóa luận tập trung nghiên cứu và giải quyết các vấn đề sau:

- Hệ thống hóa những vấn đề lý luận về quản lý Nhà nước về quản lý di sản văn hóa và quản lý Nhà nước về quản lý di tích lịch sử văn hóa.
- Tìm hiểu di tích Đền –Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan, xã Dương Xá, huyện Gia Lâm, TP Hà Nội.
- Khảo sát, phân tích và đánh giá thực trạng công tác quản lý di tích Đền-Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan
- Đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý tại di tích Đền –Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan.

4. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài đã sử dụng các phương pháp

- Nghiên cứu tài liệu: : internet, các website
- Phân tích tổng hợp
- Sử dụng các phương pháp thu thập thông tin khác
- Phương pháp khảo sát thực tế: quan sát

5. Bố cục của khóa luận

Ngoài phần mở đầu, kết luận, tài liệu tham khảo, phụ lục, nội dung chính của khóa luận được trình bày qua 3 chương:

Chương 1: Cơ sở lý luận về quản lý di tích lịch sử- văn hóa và khái quát về di tích Đền –Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan

Chương 2: Thực trạng công tác quản lý di tích Đền –Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan

Chương 3: Giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý khu di tích lịch sử văn hóa Đền
–Chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan

PHỤ LỤC 1

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đào Duy Anh (1964), *Đất nước con người Việt Nam qua các đời*, NXB Khoa học xã hội Hà Nội
2. Báo cáo chính trị trong văn kiện đại hội IV.
3. Đảng Cộng Sản Việt Nam- *Văn kiện hội nghị Ban Chấp hành trung ương lần thứ 5 khóa VII*, NXB Chính trị quốc gia.
4. Luật Di sản Văn hóa và văn bản hướng dẫn thi hành, (2003), NXB Chính trị Quốc Gia.
5. PGS.TS Đỗ Đình Hằng (chủ biên), (2008), *Tìm hiểu đường lối văn hóa của Đảng Cộng sản Việt Nam*, NXB Chính trị quốc gia.
6. Phan Văn Tú (1999), *Đại cương về khoa học quản lý*, Nxb Văn hóa thông tin.
7. Trần Quốc Vượng (2007), *Cơ sở văn hóa Việt Nam*, NXB Giáo dục.
8. <http://gialam.gov.vn>
9. <http://ylannguyenphi.vn>